

REFLEXIONOU
CHRISTEN
VAR
AR VESVENTI.

E Montroulez, eus a Imprimeri LÉDAN.

APPROBATION.

JOSEPH-MARIE GRAVERAN, par la Divine Miséricorde
et la grâce du Saint-Siège Apostolique,

Evêque de Quimper;

Vu le compte favorable qui nous a été rendu d'un petit
manuscrit breton, intitulé : *Reflexionou Christen var ar*
Vesventi, nous l'approuvons pour notre diocèse, et en
permettons l'impression.

Donné à Quimper, sous notre seing et le contre-seing du
Secrétaire de notre Évêché, le 4 du mois de mars 1853.

† J^h-M., Évêque de Quimper.

Par Monseigneur l'Évêque,

EVARD, Chanoine honoraire, Secrétaire.

REFLEXIONOU CHRISTEN VAR AR VESVENTI.

I^o

Selançou tennet eus ar Scriptur Sacr a eneb ar Vesventi.

BALKOMP gant modesti ha gant honestis, evel ma valeer en deiz ; n'en em abandonit get d'an debauch, na d'ar Vesventi, na d'al lubricite, na d'ar sican, na d'an avi. (*Rom. 13-13.*)

Laqit eves eta na deufe ho calon da galedi dre re a cher vad hac a vin, ha dre an droublen eus ar vuez-mâ, ha na deufe an deiz terrupl d'ho surpren en eun taol count. (*S. Luc. 21. 24.*)

Maleur deoc'h-hu pere a zo crén da eva, hac a laca ho cloar oc'h ellout eva calz ! Maleur deoc'h-hu pere a glasq ho cloar oc'h en em vesvi hac o vesvi re-all ! Maleur deoc'h-hu pere ne zavit diouz ar mintin nemet evit debri hac eva betec an nós, bete ma vezo ho penn pounner gant ar güin ! Abalamour da guementse en deus an ifern ledanneat e entrailhou ha digoret e c'hinou evel eun abym infinit (*Isai. ch. 5.*)

Nac an dud impudic, nac an dud abominabl, nac al laëron, nac an dud avaricius, nac ar Vesverien, nac an dud vechant, nac ar re a guemer injustamant madou o nessa, ne antreint get er rouantelez eternal. (*1. Cor. 6.*)

Na boulsit get da eva ar re a gar ar güin, rac ar güin en deus lazet calz a dud. An tân a aprouv caleder an houarn, hac ar güin evet hep moderation, a ro da anaout ar galonou orgouillus. Ar güin evet gant moderation, a ro evel eur vuez nevez ; mar qemerit ancân gant moderation, e viot sobr hac eürus. Mes petra eo buez eun den pehini en em ro d'ar Vesventi ? Eur vuez miserabl eo. Eus ar Vesventi e teu ar goler hac alies collou bras : ar Vesventi a zo eun tourmant evit ar c'horf hac evit an ene. Ar Vesventi a rent an den afrontet, el laca da goueza, a lam digantân e nerz, hac a zo caos da veur a hini da veza pistiguët. Na evit get re : nobeut a vin a zo avoalc'h evit eun den reglet mad. (*Eccli. 31.*)

Eul labourer mesvier ne vezo bigen pinvidic. (*Ecc. 19.*)

Da biou e vezo lavaret maleur? Da dud piou e vezo lavaret maleur? Piou eo en devezo sican? Piou a gouezo er fôds? Piou eo en devezo bazadou hep rézon? Piou a vezo gouelet rus pe drouc-livet e zaoulagad? Ha n'en dé qet ar re a dremen o amzer ec'h eva, hac a guemer o flijadur o lipat ar gouer? (*Prov. 23-19.*)

Sônjet e meus em c'halon refus d'am c'horf ar blijadur da eva, evit ma teuyo va ene da antren en hent eus ar furnes, ha ne deuyo qet d'en em goll en hent eus ar fol-lentez. (*Eccli. 2.*)

II°

Santimant darn eus an Tadou Santel var ar Vesventi.

Hac én a zo netra a rentfe an den disprijaploc'h egnet ar Vesventi? Eun den mezo a zo evel eur c'horf pehini ne deo na beo na maro; eun drouc-speret eo, hac e-unan en deus choazet ar stat-se; eun den clàn eo, mes dre e faot; eun den disqiant eo, ha den n'en deus truez outàn; dishenori a ra natur eun den; inutil eo evit ar vrô, evit e vignonet, evit e guerent hac evit e brofit e-unan. Ar güel anezàn a ra heus, a laca tec'hel dioutàn; e fêçoun da vale, e vouez, e halan hepquen er rent insupportabl; mes an drouc bras, an drouc infinit eo ma teu an inclination d'ar Vesventi da serri dôr an én, da briva eus ar madou eternal, ha goude beza laquat disprija ha goapat ar Mesvier epad e vuez, er c'hondaon c'hoas d'an tourmanchou eternal eus an ifern. (*S. Chrys., hom. 1, d'ar bobl.*)

Eus a bet seurt dizurziou ne dé qet caos ar Vesventi? Ar sacreou, ar blasphemou, al leoudouet, ar mallosiou a heuill peurvuia au debauch; hac evel ar zobriete eo ar vam eus ar feis, evelse ivez ar Vesventi eo ar zourcen eus ar viçou. Gouelet a rit e toull dôr àn ties-se en pere en em dastum evit c'va tud mizerabl pere n'o deus qet un habit evit en em c'holoï, ur gouennes evit caout un tam bara, o clasq regli ha gouarn pep tra er rouantelez hac en Ilis. Parlan t a reont hep gouzout petra a leveront, o credi o deus e-unan an oll galiteou hac an oll dalanchou. Ar brassa enor evito eo

eva muyoc'h eguet ar re-all; gounideguez ar sizun a zo teuzet en un devez; sevel a ra sican; en em ganna a rear, hac ar goad en em guemesq gant ar güin; ar c'horf ne all mui en em zouten; ar speret a zo collet; an teod a zo bisteod.... ar visach drouc-livet ha stenet a rent ar Mesvier eun objet a horrol. (*S. Amb. de Elia et jejurnio*).

Ar Mesvier ne verit qet e ve truez outàn, rac e-unan eo en em laqueat dindan domination an drouc-speret. Evel idolou ar bayanet, en deus daoulagad, ha ne vel qet; dioucouarn, ha ne gléo qet; treid ha daouarn eus a bere ne all qet en em servicha : en douguen a renqer evel eun den maro, epad ma teu qement hini er gouel d'e goapât ha d'e insulti. (*S. Basil*).

III°

Petra eo ar Vesventi, ha petra a rânqer da grêdi var ar sujet-se.

Ar Vesventi a gonsist er blijadur dizordren a guemerer oc'h eva.

Eun den a zo mezo, pa na ell muy, goude beza evet re, en em bossedi e-unan; pa né muy mestr da gomandi d'ar santiman chou eus e ene, na d'ar mouvaman chou eus e gorf, evel ar bale, ar parlant, etc.

Chetu amâ ar pez a zesq decomp an theologianet beza pe-c'hejou grevus ha marvel er matier-mâ :

Ar Vesventi, eme Sant Thomas, a zo pec'het marvel, pa deu eun den d'en em briva volonteramant eus e rêson, o c'houzout e ra dre guementse eun dra fall. Arabat eo credi gouscoude ne vet coupabl a bec'het marvel nemet pa goller ar rêson, rac alies meurbet ec'h erru e zoar coupabl a bec'het marvel hep coll antieramant ar rêson :

1° Pa noazer considerablamant d'ar yec'het oc'h eva re;

2° Pa deu an den, dre ar boesson, d'en em renta incapabl da ober al labouriou pere a dle da ober; pa na ell muy en em acquitta eus e zeveuriou, evel ma zeo asista en oferen eun deiz en pehini eo oblijet d'e c'hêvet;

3° Pa deu eun den da en em abandouni alies da eva re, en hevelep fêçon ma rafe e zoue eus e gôf, evel a lavar an

Abostol, hep sònjâl e netra all ebet, hep caout sourci all ebet, hep clasq plijadur all ebet nemet da eva;

4° Pa deuer da derri yuniou an Ilis, evit contanti an inclination da eva;

5° Pa eller anaout dre eun experianç maleurus penaos goude beza evet e pec'her a enep ar feis, e vlasphémer, ec'h en em sicaner, e lavarer comziou fall, pe e rear actionou dishonest;

6° Pa en em exposer gant anaoudeguez da goll ar rêson, ha n'e c'holfet qet;

7° Pec'hi a rear c'hoas, pa vezer caos d'ar re-all d'en em vesvi; pa roer re da eun all da eva evit e vesvi; pa ne virer qet ouz eun den d'en em vesvi, mar gueller en ober, pe dre autorite, pe dre avizou mad.

Ar Mesvier a bec'h marvelamant ouz en em vesvi e-unan, hac o lacât ar re-all d'en em vesvi; mes ouspen ze, en deus c'hoas da respont eus an oll grimou pere a eller da goumeti er Vesventi, abalamour ma en deus gûelet ha dleet sònjâl penaos er stat-se e zoâ capabl da goumeti pep seurt faotou, hac abalamour ma voa oblijet da gonservi e rêson, evel ma en ordren an natur. Eun den mezo a zo eta coupabl eus ar sacreou, blasphemou, actionou fall, etc., pere a goumet er stat-se en pehini co en em laqueat dre e volonteiz e-unan.

IV°

Effejou ar Vesventi var an Ene.

Sant Yan-Chrisostôm, en eur parlant eus an differanç a zo etre ar pec'het a Vesventi hac ar pec'hejou-all, a lavar penaos ar pec'hejou-all ne broduont nemet effejou a bell, e leac'h ar Vesventi a zo ar zourcen eus a bep seurt pec'hejou. Evelse ec'h aller lavaret penaos eun den sujet d'ar Vesventi en deus ennàn e-unan ar sourcen eus an oll grimou.

Ne zeus eta netra, cme c'hoas ar memes Sant, a rafe qement a blijadur d'an diaoul evel gûelet eun den sujet d'ar vic-mâ; ne dé qet necesser e boalsa da grimou all, ar Vesventi e-unan el lacâi d'o c'houmeti oll. Ar Vesventi a zo eur vam griminal pehini a laca bomdez er bed bugale c'hoas goas-soc'h eguct-hi.

Sant Augustin a antren ivez er memes santimant, pa lavar penaos an hini a zo sujet d'ar Vesventi ne goumet qet hep- qen eur pec'het, mes a zo c-unan pec'het, evel teuzet ha chenchet en pec'het.

An Tadou Santel a lavar a ur voues penaos ar Vesventi eo ar zourcen eus an oll-grimou; ha na gredit qet e lavaront muyoc'h eguet a zo güir : ar breuven a zo sclear hac eas da réi. Examinit Gourc'hemennou Doue, hac ec'h anavessot ne zeus hini anezo a enep pehini ar Mesvier ne n'em rent cou- pabl en eur fécon indign.

Ar Vesverien a zo coupabl a enep ar Gourc'hemen genta.

Ha lavaret a eller e rent ar Vesverien da Zoue an hom- mach souveren pehini a dleont dezàn, hi pere, herves Sant Paol, ne anavezont qen Doue nemet o c'hôf; hi pere n'o deus qen gout, qen sourci nemet da gontanti o zansualite? Selaouit o c'hanaouennou pa vezont mèzo : ha meuleudiou Doue eo a ganont? Ha diouz an nòs, araoc mont da gousqet, hac ober a ellint-hi o fedennou evel ma tle peb christen o ober? Penaos ec'h elfent pedi, pa ne ouzont qet petra a reont?

Ar Vesverien a zo coupabl a enep an eil Gourc'hemen.

Petra a zo caos eus a guement a zacreou, a vlasphémou qen horruhl, a guement a gomziou a enep ar Religion, a enep ar véleyen, etc.? Ha ne dé qet ar Vesventi evit an ordinal?

REMERQ. — Eun den mèzo pehini ne voar petra a lavar, ne ell qet beza prudant en e gomziou : lavarat a ra ar pez a deu en e benn, hep reflexion, hep moderation, hep réserv ebet; lavarat a ra eus ar re-all an oll drouc a voar hac an hini ne voar qet; lavarat a ra ar c'homziou koussa a enep ar Religion, a enep ar vodesti, dirac bugale, memes dirac e vugale e-unan; cana a ra chansoniu fall, hac, hep e sônjal, e had en drò dezàn ar goal exempl hac ar gorrupcion, hep ma ve gouscoude excusaploc'h.

Perac en em-lacât er stat-se a follentez? Allas! alies e lavar traou pere a garfe goude ze beza tavet; trahissa a ra e zecrejou, e interest, e enor, e gomerç, e afferiou. Ar Mesvier a zo hevel ouz cur veren pehini a lès ar sclérijen da dromen

dreizi. Evelse tromplerien fin a vel petra a zònch, hac a obten digantàn aranjamanchou pe varc'hajou control d'e interest. Pa vez divorfilet ha deuet eunnàn e-unan, en deus qeus o velet pez seurt marc'hajou en deus great, e clasq o zerri; mes re zivezat eo, siouas evintàn!

(*Beilladegou ar Presbytal.*)

Ar Vesverien a zo coupabl a enep an drede Gourc'hemen.

Peguement n'en dè get profanet an drede Gourc'hemen! An deiz santel eus ar Zul, deiz an Autrou-Doue a zo deuet da veza deiz an drouc-speret; an deiziou a zilvidiguez a zo deuet da veza evit ar Vesverien deiziou a zaonation; ar Vesverien a chench an deiziou a c'hraç hac a vizericord en deiziou a zizurz hac a bec'hejou. D'an deiz santel eus ar Zul, Doue a c'halv ar bopl fidel d'an ilis evit selaou e lezen zantel, adori ar mysteriou eus ar Religion, ha receo e c'hraçou; evelse ive an drouc-speret a half d'e ilis (d'an tavarniou) ar re a aparchant outàn, ha pere, siouas! a zo fidel d'en em gaout en e assambleou, en pere e parlantont e langach, e tesqont e lezennou hac e uzachou. Eas eo compren eo an davarn ilis an diaoul, hac evit qementse, gouelit petra a dremen en ilis Jesus-Christ : cana a rear enni meuleudiou Doue, hac en davarn, en ilis-se eus an diaoul, e çaner chansoniou evit eva, chansoniou dishonest, composet gant ministret Satan; ne glêver eno nemet comziou sot ha libertin. En ilis Jesus-Christ eo eun dra gaer meurbet gouelet an union eus ar bopl fidel pere n'en deus oll nemet eur vouez hac eur galon evit meuli Doue : en ilis an diaoul (en davarn) ne zeus nemet trous ha dizurs : e leac'h ar c'hleyer pere a c'halv ar bopl fidel da dy an Autrou-Doue, ne glêver nemet trous ar picherou, trous ar gouer, pehini a zigaç bep moment da vemor d'ar Vesverien e mañt en ty Satan. An deiziou Sul, pere a dilefe beza ar re zantela etouez ar gristenien, eo an deiziou en pere e pec'h muya ar Vesverien, en evelep fêçon ma c'helfet lavarar penaos supprima ar Zul a ve evita eun infiaite a bec'hejou d'an dud-se, pere ne dennont james muy varnezo coler an Autrou-Doue eguet en deiz-se, pehini en devoa roet dezo evit meritout e c'hraçou hac e vizericord.

Ar Vesverien a zo coupabl a enep ar bévare Gourc'hemen.

Pez seurt respet, pezh seurt oboissanç o devezo bugale Mésverien evit o c'herent, pere a zifenno outo freqanti an tavarriou? Ar vugale-ze ha ne reont-hi qet goab eus o zud dirac an oll? Ha ne c'hoartzont-hi qet dezo en eur eva boutaillad, hac en eur lavaret e zint tudigou simpl pere ne ouzont qen nemet radoti? Peguement a boan, a nec'hamant evit ar guerent! Pet güech ne dint-hi qet oblijet da veilla bete pell en nös evit gortoz o mab mesvier, pehini, hep sönjal en cosni e dad hac e vam, a guntunu e zebauch hac a c'hoars eus a chagrin e vam hac eus a c'hourdrouzou e dad?

EUS A BERS AR GUERENT. — Pezh seurt instruction a ell rei d'e vugale eun tad Mesvier? Penaos ec'h ello beilla var o c'hundu? Penaos ec'h ello an tad repren e vugale pa o güelo oc'h heuill e exempl, o freqanti compagnunesiou fall, oc'h en em goll, hac en distro d'ar gueur o tréti o mam evel eur zervicheres, hac oc'h e insulti evit e avisou mad? Petra a lavaro neuze an tad, pchini eo ar c'henta da redet d'an tavarriou, ar c'henta da injuria ha da voal-dréti e bried? Penaos ec'h elfe rebech o viçou d'e vugale, o veza vicus o-unan? Sönjal a rai ne servichfe qet calz dezàn parlant; hac en effet, mar parlant, e velo souden peguen nebeut a gäs a rear eus e avisou. Pezh seurt effet a rafe e gomziou? E exemplou fall o deus muy a nerz evit cundui e vugale en hent eus ar viç.

Ar Vesverien a zo coupabl a enep ar bempet Gourc'hemen.

Lavaret a eller penaos eo ar Vesventi ar pea-caos, da nebeuta evit an ordinal, eus ar muntrou pere a zo difennez dre ar bempet Gourc'hemen. Pa seller piz, e c'hanavezzer ne vez great casi muntr ebet gant eun den pchini a ve var yun. Pa vez pounner ar penn dre ar boesson, e zoar nebeut dispozet da zoufr eun injur, ha dispozet mad da injuria ar re-all : en em facha, en em goleri a rear, en em sqei, etc... Ha calz a dud maleurus a zo er prisoniou (calz memes er galeou), pere ne vijent qet eno, ma n'en divije qet ar Vesventi roet dezo an ardisèguez criminal a enep o nessa.

Ar Vesverien a zo coupabl a enep ar c'huec'hvet Gourc'hemen.

An oll a voar penaos ar güin, ar cher vad hac an impurete a zo compagnunezou pere n'en em separont cazi morse, ha Sant Paol a zifen ar Vesventi, abalamour al lubricite en em gav er güin.

Ar Vesverien d zo coupabl a enep ar zeisvet Gourc'hemen.

Darn a zastum en tavarniou dle pere a ouzont ne ellint get da baëa, ha pere ne baëint bigen; darn all a zispign en davarn arc'hant pehini a eljent hac a dlejent dispign evit paëa o dle. Peguement a laëronciou, a injustiçou eus a bers ar vugale en andret o zud, eus a bers ar zervicherien en andret o mistri'evit contant o inclination da eva!

Redec a elfemp oll Gourc'hemennou Doue ha re an Ilis, an oll obligationou eus a eun tad a famill, eus eur c'hraouadur, eus eur zondard, eus eun artisan, etc., hac e ve eas compren penaos ar Mesvier n'en em acquit eus a zever ebet evel ma tle en ober e coustianç. Ar Vesventi, el lavarat a reomp c'hoas, eo ar zourcen eus an oll dizurziou hac eus an oll grimou. Ar Vesventi eo ar c'holl bras eus an ene, ha ma teufe ar maro da sqëi subitamant an den-ze er stat a Vesventi, ô va Doue! pebes sort, siouas! Bemdez gouscoude e clévit lavarat : An den-mâ a zo couezet en dour hac en em veuzet, mêzo e zoa; ennes a zo couezet divar eur voguer pe divar eun ty; ar charetour-ze a zo bet lazet gant e gar; eun all a zo bet lazet dindan eur vezen, pe a zo couezet en eur punç, en eur vengleus, hac a zo maro var ar plaç. Pet Mesvier a zo eat er stat-se dirac Doue! Hac int a zo bet surprenet! O trista dihun! Dihuna eus ar Vesventi etre daouarn Doue, pehini a bunis ar Vesventi hac an oll bec'hejou pere a drejn var e lerc'h! Eur Mesvier pehini a varv mêzo a varv en stat a zaonation, ha ne vezo remed ebet evit e valeur. Pa na ell eun den mêzo, scôet gant an taol eus ar maro, na côves, na goulen pardon ouz Doue, na receo Sacramant ebet, ne ell gortos nemet an daonation, hac ar c'holl eus e ene a zo certain.

Essejou ar Vesventi dre rapport an enor.

Ar Vesventi a zo eur viç qen udur, qen indign eus a eun den, ma ve avoalc'h evit er c'hassât examina piz eun den mêzo, e vanierou ridicul, an dizurz eus e-gomziou hac eus e actionou.

Ar Mesvier ne rai mann eus ar pezh a lavaror dezàn. An humiliationou a zo nebeut a dra evitàn, hac evit eur banne gûin pe gûin-ardant ec'h en em humilio ar pezh a gueror. An dud honest en disprich, hac a veac'h ma zê supportet eur moment en eun assemble honest : inoui a ra; dic'houti a ra dre e gomziou sot, ridicul, impertinant; câs a guemerer outàn; er chasséal a rear gant mez; tec'hel a rear dioutàn, rac lacât a ra ar c'halonou da heugui gant ar c'houez eus ar gûin, eus ar gûin-ardant. Tec'hel a rear dioutàn evel ma teu e-unan peurvuia da dec'hel diouz compagnunez an dud honest, eus a bere ar gûel a zo eur boan evitàn, evit en em gaout gant e gamaradet a zebauch hac a libertinach.

Er stat-se, ma ec'h en em disquëz var ar tu, en disquëzer gant ar bis, e rear goab auezàn, e c'hoarzer dezàn, e lavarer en deus collet e sqiant : ar gristenien vad o deus truez outàn, hac ar vugale en heuill dre zivertissamant.

Cetu ar voyen eus a behini en em zerviche gûechall an tadou e Lacedemon, en horrol eus ar Vesventi : Mesvi a rent esclavet hac o disquëzent d'o bugale, evit ma qemerjent heus ouz eur viç qer mezus, ha spont na goeschent o-unan en eur stat qen dishonorabl.

Sant Chrysostom a c'halv ar Vesventi dishenor an natur humen : *Opprobrium generis humani*. En efet, pezh seurt dishenor brassoc'h a eller da ober da natur an den eguet en lacat da goll e zignite, hac e izellât betec ar gondition eus an anevalet !

An den a zo bet crouet evel eun imach, eun hevelidiguez a Zoue; seulvui ma zêo fur, prudant, devot, sobr, temperant, vertuzus, seulvui hevelloc'h a ze eo ouz Doue. Mes ouz petra eo hevel eur Mesvier nemet ouz eur Mesvier all ? Dre ar Vesventi e coll e zignite, e noblanç, ha n'en deus get a vez oc'h en em lacât izelloc'h eguet an anevalet memes.

An aneval ar muya gourmand ne zêbr na ne ev nemet ar pez en deus ezom : pa ve countantet e naoun, ne glasq qet davantach, hac an taoliou ar re rusta memes n'er lacafent qet da eva. muyoc'h eguet n'en deus ezom. Mes ar Mesvier ne ell james terri e zec'het : seulvui ec'h ev, seulvui e fell dezàn eva, hac epad ma c'hell lavarat eur gomz, eo evit goulen da eva, peguement benac ma en deus pell zo evet re.

Ar pez a zisting an den diouz an aneval eo ar rêson; mes mar deu an den dre ar Vesventi da goll ar rêson, e coll dre ze ar pez a zisting anezàn diouz au anevalet all, ha n'en deus mui netra pehini el lacafe huelloc'h egueto.

Amâ ec'h elfemp ober ar reflexion-mâ, penaos, da viana, an anevalet a zo mad da eun dra benac, darn da zouguen samou, darn da labourat an douar, etc.; mes ar Mesvier, da betra ef-én mad? da eva, da eva, ha da netra qen.

An dud-se pere n'en dint occupet nemet da veuzi o rêson er güin, d'en em zigradi, d'en em renta hevel ouz an anevalet dre o c'hundu disprijabl hac ifam, ha beva a reont-i? Nan, nan; ar seurt tud-se ne vevont qet, pa eo güir ne reont usach ebet eus o rêson. O buez a zo eur c'housq, pe, evit lavarat güell, eur maro, pa eo güir e zint maro evit ar rêson hac evit ar grac.

An Tadou Santel o deus parlantet er memes fêçon, ha dibaut a vech e comzont eus ar Vesventi hep lavarat eo ar Mesvier hevel ouz eun aneval. Sant Basil el lavar expresse-samant : « An temperanç eo a ra an dud; ar Vesventi a » ohench an dud en anevalet. » Ar Vesventi a uz an den, a zivoëd e benn, a ra dezàn coll ar memor, ar rêson, ar speret; chetu perac e veler Mesverien côs pere ne ellont qet memes eva ur verennad güin hep coll ar rêson, ha pere a zo atao evel tud sot, diot, incapabl da c'houarn o zieguez, da regli o aferiou, ha d'en em gundui o-unan; hac eus ar seurt tud-se e lavarar : Chetu aze eun den uzet ha rentet sot dre ar boesson.

VI°

Essejou ar Vesventi evit ar yec'het.

Selaouit penaos e parlant ar Speret-Santel var ar sujet-mâ :
» An den reglet mad en em gontant gant nobout a vin. Mac'h

» evit nebeut e cousqot tranqil hac hep poan : an hini a ev
 » re ne gousq qet hac a zoufr poan en e entraillou. An hini a
 » zébr nebeut a gousco yac'h ; repos a'rai betec ar mintin,
 » hac e ene a vezo en peoc'h. » Doue a zo admirabl er féçon
 ma en deus disposet pep tra en urz eus an natur. Peguement
 benac ma o deus an dud troublet an urz naturel-ze, Doue a
 zalc'h cuzet ennàn instructionou secret pere hor c'hundu d'ar
 c'hraç. Fellout a ra da Zoue e teufe ar rêson da gundui ha
 da regli ar sqianchou naturel, hac an den, er c'hontrol, a
 fell dezàn e teufe ar sqianchou naturel da gomandi d'ar rêson
 ha da guemeret o flijadur : ac'hano e teu ar gourmandis evit
 an debri hac an eva, hac ar Vesventi, dishenor an natur hu-
 men. Mes Doue, eme Sant Augustin, a laca urz en dizurziou-
 ze memes : ar boan a heuill ar blijadur, hac ar c'hrim a zo
 eur bourreo evit an den coupapl : an den a ra re en deiz, a
 goll ar repos en nòs ; ar c'horf maguet gant re a zelicatiri a
 zoufr clénvejou poanius ha mezus bras ; hac alies eur vuez
 tremenet en debauch hac el libertinach, a êchu dre eul languis
 impossubl da barea, pe dre ar maro en creiz an nerz. An den
 moderet, er c'hontrol, eme ar Furnes, a gousq tranqil hac
 en deus eur yec'h et parfet. Evelse an den a anavez dre ex-
 perianç penaos ar blijadur güirion, pelhini ne lès remors
 ebet var e lerc'h, eo disprijout ar blijadureziou.

VII°

Essejou ar Vesventi diouz costez ar madou.

Ne dê qet necesser en em arrêti amàn da brouvi eun dra
 qer sclêr dreizi e-unan, anavezet gant an oll, ha desqet
 bemdez gant an experianç. Eur Mesvier n'en deus sourci ebet
 eus e aferiou ; e barqeyer ne mañt qet e stat-vad ; e labou-
 riou, e c'hounideguez a zo great re zivezat, great fall ; e
 zouar a brodu nebeut ; e zomestiçet o velet ne mâ qet ganto
 ar mestr evit o c'hundui, n'en em lazont qet o labourat. Con-
 siderit c'hoas penaos e teu ar Mesvier d'en em revina : ma
 en deus eur parc benac, e verz anezo tam-ha-tam ; goude
 beza evet talvoudeguez e zouarou, e verz leve e vreg, hac eus
 a broprietour e teu da veza fermour.... fermour, ne baë qet
 e Youel-Mikeal ; berna a ra dle var dle ; ne ell mui paë ; e

vestr er poursu ; an urcherien a laca-arrêt en e dy ; ar pezig a chome gantàn a zo güerzet var ar plaç.... Chetu én hep ty, hep arc'haut : peira e teuyo-én da veza ? peira a rāyo ? cun-
tinui da eva. E zort truezus a ra nebeut a impression var e
galoun caledet ; en em gonsoli a ra en bér amzer. Va di-
vrec'h a zo mad, emezàn, labourat a rìn diouz an deiz, ha
chetu én labourer diouz an deiz, condaonet da labourat a
zalec ar mintin betec an nòs evit gounit eur goënnec benac.

Da betra e cundu ar panchant evit an eva ? Da goll eun
amzer precius. Pet moment, pet devez collet gant al labour-
rierien hac an artizanet Mesverien ! Goude pep gouël eo ne-
cesser tremen eun devez o feneanti hac oc'h eva, hac epad
an amzer-ze peira a c'hounezet evit en em vaga ha maga eur
vreg ha calz a vugale?... Daou goll en unan : chom hep gou-
nit ha dispign muyoc'h. Gounideguez eur sizun labour a zo
teuzet da Zul en davarn ; ar Mesvier ne voar espern netra.
Den hep caloun ; e tispign ar pez a dlie servichout da vevañ
e vreg hac e vugale maleürus, pere a lès da zua gaut an
naoun hac ar vizer : ha goude qement-se, peira a chom en
eur famill ? Ar baourentez, ha truillou paour evit en em
c'holoï. Pet tieguez en o eas, pe a dlijè beza en o eas, a zo
revinet dre ar Vesventi ! Pet paour ne aller qet da gounta
pere ne dint paour nemet dre o faot !

Eur filosof ancien o velet güerza ty eur Mesvier evit paëa
e zle, a lavare gant calz a rësoun : Doueti a rèan pell-zo e
tlie an ty-ze pehini a yoa ato leun a vin, rejete ean devez
benac an hini a chome ebars.

VIII°

Effejou ar Vesventi evit ar peoc'h en tièguez.

En lavaret hon eus diaraoc : ar Vesventi a zo ar penn-
caos eus a vil sican, eus a vil disput. Qement-mà a zo güir
dreist peb tra etre eur pried Mesvier hac eur vreg pehini a
vouel var e zizurziou. Peira a erru ? er gouelet a rear bem-
des : eur vreg maleürus a vouel, a huana, coll a ra patiantet,
en em facha, en em goleri a ra a enep e fried pehini a deu
mezo d'ar gucar pe a rànqer mont da guerc'hat d'an hostaliri.
Ar chagrin, an dizesper, a laca ar paour qeas greg-se er

meas anezi he-unan. Pet leoudouet! pet mallos! pebes coler!
pez seurt trétamant abers an hini a dlie he difen!

Ar Mesvier a zo chomet divezat en davarn, e vreg paour,
mantret, a zo azezet var an oalet ouz er gortôz, hac a grën
en eur zônjal er pez a vel qellies a veach. — Erruout a ra en
creiz an nôs pe vardro goulou-deiz : er c'hlévet a rear a bell;
cana, crial, bléjal ar ra : erruout a ra en qever an nôr, e
digueri a ra gant eun taol troad. Pez seurt buez a ya da go-
manç en ty! E gomziou qenta oc'h antren a zo blasphemou
horrupl. Hevel eo ouz eul leon en fulor; goulen a ra da
zébri hac e roer dezàn; ne dé get countant, hac e comanç
a-nevez; pedi a rear anezàn da en em galmi, hac e fulor a
gresq; teuler a ra var an douar ar pez a zo preparat dezàn,
hac ar plat var behini eo servichet; terri a ra qement a gouez
dindàn e zaouarn; stéqi a ra o dreid; dansal a ra var an tân;
gourdrous a ra da vrujuna peb-tra. — Inutil eo d'ar vam
dezolet qemer etre he divrec'h he c'hrouadur bian evit calmi
al leon furios-se, netra na ell e arréti, hac ar c'hraouadur
ne vezo get muyoc'h respetet eguet e vam, eürus c'hóas o
daou, pa ellont tec'hel eus an ty, exposet evit güir d'ar goal-
amzer, mes da viana delivret diouz coler ar Mesvier. Hac
ar Mesvier pehini a ra qement-se a zo eun den? eun tad a
famill? eur penn tieguez?

Deoc'h en em adressàn eta bremâ, Mesvertien, hac e lavaràn
gant ar profet Joël : « Dihunit eus ar c'housq terrupl en
« pehini oc'h evel sebeliet. Scuillit daëlou c'huero var ar
« stat deplorabl en pehini e languissit abaoue pell amzer. »
N'en em gontantit get da scuilla daëlou ordinal, *ululate*,
hirvoudit ha yudit gant glac'har, c'houi pere a ev güin
hep moderation, ha c'houi ive pere a ey gant plijadur ha dre
sansualite, *expergiscimini ebrii et flete et ululate omnes qui
bibitis vinum in dulcedine*, rac danjer bras a zo ma comancit
da eva dre blijadur, na deufac'h da en em gustumi da eva
re; hac ar memes profet a ro c'hoas eur rézoun-all : *abala-
mour ar güin a vezo tennet eus ho qinou*. Ha fellout a ra deoc'h
tremen ho puez o veva evel eun aneval hac ancounac'hât
atao ho condition a zen, a gristen? Ha fellout a ra deoc'h
beva atao evel-tud pere n'o deus na caloun, nac henor, na
dignite? En em anavezit eta; gouelit ho tizurzou tremenet;

grit eur binijen sincer ha chenchit antieramant a vuez. Dihunit, goñelit, hirvoudit, yudit dre ho clac'har. *Ululate.*

En em adressi a ràn ive deoc'h-hu pere a freqant ar Vesverien hac a zo o mignonet, hac hoc'h exhortàn da evita o c'hompagnunez ha da dec'hel a grenn diouto. O c'hompagnunez a zo danjerus evel eur c'hlévet spegus, hac a dra sur e teufet da veza hevel outo. Ouspén-ze, mad eo ec'h anavessont e te-c'her diouto, evit ma teuy ar vez (mar dint c'hoas capabl da gaout mez), d'o lacât da antren enno o-unan.

Plijet gant misericord an Autrou-Doue goloï a gonfusion qement hini a zo sujet d'ar viç detestabl-ze, evit ma teui ar vez d'en em velet disprijet ha rebutet, d'o c'hontraign da renonç d'o dizurs! Pedomp-oll an Autrou-Doue da imprima en caloun ar Vesverien eur volonteز ferm d'en em voderi, evit ma c'hellint evelse-repari o buez fall tremenet, rei exempl vad d'o nessa, pere o deus alies scandalizet dre o exemplou fall, ha meritout dre ar gundu-ze an eürusted eternal.

(*Beilladegou ar Presbytal.*)

PETRA EO AN DAVARNERIEN; PEHINI EO O DEVER.

(*Tennet diouz Beilladegou ar Presbytal.*)

Eun den a varvas dre accident, ha mèzo mic-dall.

An Autrou Durand a gav an tavarnier en ty pehini an den maleürus-se a voa en em vesvet. Ober a ra dezàn rebechou : c'houi, emezàn, a zo caos eus an accident-se.

An Tavarnier. — Me?

An Autrou Durand. — Ia, c'houi; c'houi oc'h eus mesviet an den-ze.

An Tavarnier. — Me ne m'eus qet pedet anezàn d'en em vesvi, ne m'eus-én qet contraignet da eva.

An Autrou Durand. — Qement-se a ell beza güir; certen eo gouscoude oc'h eus roet dezàn ar peç a gare da eva. Ha ne dliac'h-u qet refus dezàn, pa oc'h eus santet en devoa avoalc'h?

An Tavarnier. — Ah! ah! me ne ellàn qet refus da rôi da eva d'ar re a c'houlén.

An Autrou Durand. — En ober a ellac'h, hac en ober a dliac'h : mil gñech eus lavaret deoc'h en em rentec'h coupabl o vesvi an dud.

An Tavarnier. — Ha c'houi a false deoc'h e crocfeñ en o diouiscoas evit o lacat er meas eus va zy?

An Autrou Durand. — Heb douetang; er fêçon-ze pe en eur fêçon-all, ne rafac'h nemet ho tever, pa na dint qet résonabl avœalc'h evit selaou hoc'h avizou.

An Tavarnier. — Ah! ma rafen an dra-ze, ne deufe den d'am zy. Me a ranq beva ive; ha ma chasseañ an dud eus va zy, n'em bezo mui a braticou, hac ec'h ellañ staga va dent ouz ar rastel.

An Autrou Durand. — Selaout, va mignon : Beva a rânqit, gñir eo; mes ne dleit qet mesvi ar re a ya d'ho ty.

Beva a rânqit, mes nonpas divar goust qement a dud pere a revinit, o tère'hel en ho ty epad daou, tri, pévar devez tadou a famill, artizanet, pere, evit eva o-unan, ne roont qet eun tam bara da zebri d'o bugale.

Beva a rânqit, mes sônjit ivez e rânqot mervel, ha penaos e credot-hu aparissa dirac Doue gant eur goustiang samet eus a guement all a bec'heju, eus an oll bec'hejou eus a bere oc'h caos o lezel an dud-se d'en em vesvi en ho ty d'ar Goueliou ha d'ar Zuliou.

Beva a rânqit, mes laqit urz vad en ho ty; na bermetit qet ennàn comziou a enep ar Religion hac an honestis christen; na bermetit qet ennàn antretienou particulier entre ar baotret yaouanc hac ar merc'het yaouanc; na roit qet da eva epad an ofiçou, particulieramant d'ar re eus ar barres; na zigorit qet ho tór d'ar Vesverien; refusit da eva d'ar re a zo anat ar gñin varnezo; pedit ar re a zo erruet er poent-se, hep ma veac'h coupapl, d'en em denna qñit. Accomplissit en ur guer an oll deveriou comandet gant ar justic, ar garantez hac ar Religion, hac e vevot gant honestis ha gant honor. An oll dud afêçon a yêlo d'ho ty, abalamour ma vezint assuret n'en em vesvint qet ennàn. Calz a dud a ranq monet d'an tavarniou evit o aferiou, o c'herent, o mignonet: ma ve eun tavarnier pehini a laqafe urz vad en e dy, ar re-ze oll ne felvesse qet dezo mont e leac'h all.

An davarniericñ ne gredont qet laqat ar Vesverien er-

meas eus o zy, na refus dezo da eval Ia, epad ma ell ar Vesverien-ze paea; mes an davarnerien n'o deus aoun ebet evit laqat ermeas ar Vesverien anavezet evit paeamantourien fall; n'o deus aoun ebet evit o laqat ermeas, pa na ellont muy eva : neuze o laqeont ermeas hep truez ebet, en creiz an nòs, dre an amzer ar rusta, hep en em chagrina da c'houlzout pe e perissint en hent, pe ne raint qet.

Eun tavarnier a zo oblijet, dre e etat, da viret na ve Doue offancet en e dy. Mes petra a ra-én? Ne sell qet pe en deus bet avoalc'h an hini a antre en e dy, pe n'en deus qet bet : ne zònc'h nemet da rêi da eva ha da profita. An oll a voar pebes tapach, pebes dizurz a ve en tavarniou d'an deiziou Sul, d'an deiziou marc'hat, d'an deiziou foar. Mar en em arrêtit e qever dôr eun davarn, e cléfot eno cana, crial, blasfêmi; e velot o sortial ac'hano tud mêzo mic-dall. Ha coupapl eo an tavarnier? Ia certen; n'eus douetanç ebet, pa zeo güir en em rent participant en eun action fall, pe, evit lavarat güell, en mil action fall. Eun tavarnier fall a lès eun infinite a dud d'en em vesvi en e dy, da gana chansoniou fall, da lavarat comziou impi, control d'ar Religion, d'ar burete; permeti a ra dezo dispen reputation o nessa; o derc'hel a ra epad an deiz hed-a-hed, da Zul, ha memes epad an ofiçou; permeti, tenna a ra en e dy tud yaouanc pere en em goll eno, tadou a famill, artizanet paour, pere ne zortiont nemet pa o deus dispignet o güennec diveza. Ar sican, an engannou, ar gassoniou, ar venjançou, revin ar famillou, dizurziou an tieguezioù, ar maro memes, cetu pezh seurt frouez a brodu ordinalanant an tavarniou fall.

Hol credit ac'hanòn, va mignon, ho tivrec'h a zo mad, nerz oc'h eus : labourit, e leac'h beza tavarnier; muyoc'h a a fatic ho pezo evit güir, mes ivez hoc'h ene a vezo muyoc'h en assuranç, ha c'houi a vezo muyoc'h henoret.

AVIS.

*Caout a rêr e ty LÉDAN, Imprimer e Montroulez,
al Levriou hanvet amâ varlerc'h :*

Deveriou ar C'hristen, cresquet calz, e paper fin.
Instructionou Christen, evit an Dud Yaouanc. [Christen.]
Curunen ar Verc'hez, evit usach ar Merc'hed hac ar Graguez
Imitation Jesus-Christ, reizet mad, ha paper brao.
Imitation ar Verc'hez Santel.
Abrege eus an Avel, gant Meditationou.
Instructionou profitapl, pe ar Sônjit ervad nevez.
Levric an Æl-Gardien, dediet d'ar Vugale.
An Devez Mad, pe fécon da zantifia an devez.
Reglamant a Vuez, pe an Taulennou.
Abrege eus an Doctrin Gristen.
Catekismou Treguer, Leon ha Qerne, e gallec hac e brezonec.
Catekis Historiq, e gallec hac e brezonec.
Canticou spirituel, evit ar Retrejou, Missionou, etc.
Canticou nevez, evit ar Retrejou, Missionou, etc.
Mellezour ar Galon, pe Examin a Goustianç.
Instructionou var Galon Jesus. — Ar Scapuler.
Hent ar Groas, hervez hini ar Fondatour. — Ar Vuez Devot.
Pedennou an Azvent hac ar C'horaiç, e brezonec hac e gallec.
Levric ha Billejou ar Rosera, e gallec hac e brezonec.
Buez Joseph, gant eur béleg a Leon. — Levric Santez Anna.
Mysteriou an Oferen. — Ar Buguel Fur.
Calandrier an Induljançou Plenier. — Hent ar Barados.
Antretien etre eur Missioner hac eun Touer Doue,
Heuriou Briz. — Hirvoudou ar Profet Jeremi, en rimou.
Pastoral ha Noueliou Brezonec. — Ar Finvezou Diveza.
Buez ar Zent. — Chapeled pe Curunen hor Zalver Jesus-Christ.
Litaniou ar Maro Mad. — Ofiç Sant Viçant a Baul, etc.

Pep seurt Levriou all, e gallec, brezonec ha latin; Imachou, Taulennou, Paper, Plûn, Liou, Scriptoriou, Canivet, Crayonou, Paper fleuriet, Paper aour hac arc'hant, Paper faus-fleur evit an Ilisou, Greun bian, a bep seurt liou, ha re aour hac arc'hant. — Cartennou evit an Auteriou, etc.

